

Fővárosi Ítéltábla

14.Gf.40.029/2020/12.

A Fővárosi Ítéltábla az 1000. sz. Ügyvédi Iroda által képviselt felperesnek a dr. Szatmári Csaba jogtanácsos által képviselt alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Budapest Környéki Törvényszék 2019. november 12-én kelt 6.G.40.369/2018/23. számú ítélete ellen az alperes részéről előterjesztett fellebbezés folytán indult másodfokú eljárásban meghozta az alábbi

### í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül a felperesnek 40.000 (negyvenezer) forint + áfa ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

### I n d o k o l á s

1.

A felperes módosított és többször pontosított keresetében annak megállapítását kérte, hogy az alperessel 2008. június 5-én kötött, 700090824 nyilvántartási számú kölcsönszerződése érvénytelen. Kérte a szerződés érvényessé nyilvánítása mellett az alperes kötelezését 1.714.618 forint megfizetésére. Keresete jogi alapjaként az 1959. évi IV. törvény (régi Ptk.) 205. § (3) bekezdésére és a 209/A. § (2) bekezdésére, valamint a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (régi Hpt.) 203. § (6)-(7) bekezdéseire hivatkozott, míg ténybeli alapjául előadta, hogy az ügyletben rejlő kockázatról nem tájékoztatták, az „Általános tájékoztató a ... Zrt. ügyfelei részére” (a továbbiakban „Általános tájékoztató”) elnevezésű tájékoztatót nem kapta meg. Előadása szerint a 93/13/EGK irányelvben foglaltakra is figyelemmel nem volt világos és érthető a jogügyletben rejlő kockázat realitása és korlátlanúsága, ezért az árfolyamkockázat fogyasztóre telepítése tisztességtelen, annak viselésére nem kötelezhető. Az Európai Unió Bírósága (EUB) C-

51/17. számú ítéletében foglalt megállapításokra hivatkozással hangsúlyozta, hogy a szolgáltatónak a tájékoztatást kellő időben kell megadnia, aminek ki kell terjednie arra, hogy a nemzeti fizetőeszköz súlyosan leértékelődhet, ezzel összefüggésben pedig a törlesztőrészlet olyan mértékben is megnőhet, hogy annak teljesítésére esetlegesen az adós már nem lesz képes. Ki kell terjednie továbbá valamennyi körülményre, amely a fogyasztótól elvárt teljesítést befolyásolja, és ennek az alperes tájékoztatása nem felelt meg. A tájékoztatás elégtelensége körében utalt az EUB C-26/13. számú és C-186/16. számú ítéleteire is. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként kért marasztalás összegét a Kúria elnöke által felállított Konzultációs testület (a továbbiakban: Konzultációs testület) 2019. június 19-i üléséről készített emlékeztetőre utalással munkálta ki, és a 2014/17/EU irányelv 23. cikkének 4. és 6. bekezdésében meghatározott 20 %-os mértékű árfolyamkockázat viselését vállalva készítette el az elszámolását.

2.

Az alperes kérte a kereset elutasítását. Érvelése szerint teljeskörűen feltárta az ügyletben rejlő kockázatot a felperes előtt, az egyedi kölcsönszerződés 5. és 12. pontjaiban foglaltak, az SZÁFJG06 jelölésű Általános Szerződési Feltételek, valamint a Kölcsönigénylés elnevezésű dokumentum aláírásával egy időben átadott „Általános tájékoztató” egyértelmű és világos tájékoztatást adott a felperes részére, és megfelelt a Kúria 2/2014. számú Polgári jogegységi határozatában írtaknak. Az átlagosan körültekintő fogyasztó mércéjével a tájékoztatás világos és érthető volt. Hivatkozása szerint az ÁSZF 4.4. pontja az árfolyamkockázat körében a kockázatkezelés egy lehetséges eszközeként értékelendő. Vitatta a felperes azon tényállítását, hogy az „Általános tájékoztató” nem került átadásra, álláspontja szerint annak átvételét a Kölcsönigénylés elnevezésű okirat egyértelműen bizonyítja. Előadta, hogy nyilvántartása szerint a felperes tartozása meghaladja a 2.000.000 forintot.

3.

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy a felek között 2008. június 5-én 7000090824 nyilvántartási számon létrejött kölcsönszerződés érvénytelen, egyúttal a kölcsönszerződést érvényessé nyilvánította, és kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 1.714.618, forintot. Kötelezte továbbá az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 102.880 eljárási illetékből és 108.800 forint ügyvédi munkadíjból álló perköltséget, valamint

megállapította, hogy a felperes 181.200 forint többlet eljárási illetéket rótt le.

### 3.1.

Határozatának indoklásában tényként állapította meg, hogy a felperes 2008. június 5-én kölcsönigénnyel fordult az alpereshez. Az okirat záradéka szerint a felperes az aláírásával kifejezetten elismerte, hogy a kölcsönigénnyel elválaszthatatlan mellékletét képező – Általános tájékoztató a ... Zrt. ügyfelei részére – című tájékoztatólevelet átvette, annak tartalmát megismerte, továbbá nyilatkozott, hogy az abban foglalt hozzájáruló nyilatkozatot megadottnak tekinti. Az alperes által 2006. február 1-jétől alkalmazott „Általános tájékoztató” felhívta a figyelmet arra, hogy a deviza alapon nyilvántartott kölcsönök esetén a havi törlesztő részletek nagysága a deviza kamatlábak és az árfolyamváltozások miatt változhat. Az okirat szerint gazdasági környezetünk változásait figyelembe véve valószínűsíthető, hogy a havi törlesztőrészlet, illetve a hátralévő tartozás emelkedni fog, ezért az alperes kérte, hogy csak abban az esetben válassza az ügyfél a devizaalapú hitelkonstrukciót, amennyiben jövedelme vélelmezhetően lépést fog tartani a várható árfolyamváltozásokkal tekintettel arra, hogy az árfolyamváltozásból eredő minden kockázatot az adós visel.

A kölcsönigénnyel azonos napon, 2008. június 5-én a felperes mint adós és az alperes mint hitelező között 7000090824 nyilvántartási számon kölcsönszerződés jött létre gépjármű vásárlás céljából, melynek értelmében az alperes 5.000.000 forintnak megfelelő, a folyósítás időpontjában érvényes árfolyamon kalkulált, CHF-ben nyilvántartott kölcsönt nyújtott a felperesnek 120 hónap futamidőre. A szerződés 5. pontja szerint az induló havi törlesztőrészlet a szerződés megkötésének napján érvényes árfolyammal kalkulálva 62.999 forint, amelyet a hirdetményében közzétett díjak és árfolyamtartalék növelnek. A havi törlesztőrészlet összege – a folyósítás és a jelen szerződés aláírásának idejére esedékes – devizaárfolyam változásai függvényében változik. A havonta esedékes törlesztőrészletek az aktuális devizaárfolyam alapján árfolyam-periódusonként kerülnek meghatározásra.

A szerződés 12. pontja szerint a felperes a kölcsönszerződés aláírásával tudomásul veszi a SZÁFGJ06 jelölésű Szerződés Általános Feltételeiben foglaltakat, valamint azt, hogy az a kölcsönszerződés elválaszthatatlan részét képezi a később kiküldendő törlesztési tervvel együtt, amely rögzíti a folyósítás időpontját és a törlesztőrészletek esedékességének időpontját is. Ugyanezen pontban foglaltak szerint a havonta esedékes törlesztőrészlet nagysága árfolyam-

periódusonként az aktuális forint/deviza árfolyam alapján kerül meghatározásra. Az árfolyamváltozásból eredő kockázatot teljes mértékben az adós viseli.

A szerződés részét képező SZÁFGJ06 jelölésű Általános Szerződési Feltételek (ÁSZF) IV. rész 4.1. pontjában foglaltak szerint a kölcsönösszeg devizában nyilvántartott összege a folyósításkor a hirdetményben meghatározott banki teljesítést megelőző 2. munkanapon jegyzett deviza vételi árfolyamán került kiszámításra, a kölcsönösszeget ezen időponttól kezdve az alperes devizában tartja nyilván. Rögzítették azt is, hogy az esedékes törlesztőrészek, az előtörlesztés, illetve az előteljesítés összegét a finanszírozó a Hirdetményben meghatározott banknak a kalkulációt megelőző 2. munkanapon jegyzett deviza eladási árfolyama figyelembevételével számítja ki forintban. A 4.5. pont értelmében az árfolyamváltozásból adódó eltérések mérséklése érdekében árfolyamtartalékot képeznek akként, hogy a havonta esedékes törlesztőrészlet kalkulálásakor az alperes az aktuális árfolyamon felül árfolyamtartalékot számol fel, melynek mértékét hirdetményben teszi közzé.

A kölcsön felülvizsgált elszámolása a 2014. évi XL. törvény szerint 2015-ben megtörtént és lezárult, mely alapján az alperes 2015. február 1-jei fordulónappal a tisztességtelenül felszámított 4.111,23 CHF-et elszámolta a felperes lejárt és le nem járt tartozására, továbbá a nem esedékes tartozását 11.982,76 CHF-ben állapította meg. A hiteltörténeti kimutatás a felperes összes befizetéseinek összegét 2014. december 31-ig 34.613,96 CHF-ben tüntette fel, amely a felperes összesen 7.636.591 forint összegű befizetéseinek az eredménye. A felperes 2015. februártól kezdődően törlesztési kötelezettségének nem tett eleget, ezért kölcsönszerződést az alperes felmondta.

### 3.2.

Az elsőfokú bíróság ítéletének jogi indoklásában megállapította, hogy a felek közt a régi Ptk. 523. § (1) bekezdésében szabályozott kölcsönszerződés jött létre, amelyet a felperes a régi Ptk. 685. § d) pontja szerinti fogyasztóként kötött meg, továbbá a szerződés a régi Hpt. 2. számú mellékletének III.5. és III. 13. pontja alapján fogyasztási célú lakossági kölcsönnek minősül. Rögzítette azt is, hogy a vonatkozó jogszabályok 2008. június 5-én hatályos rendelkezéseinek alapulvételével vizsgálta a keresetet.

A régi Ptk. 209. § (1)-(2) bekezdésének, a 209/A. § (2) bekezdésének, a régi Hpt. 203. § (6) bekezdésének és (7) bekezdés b) pontjának, a Kúria 6/2013. számú PJE határozata 3.

pontjának és a 2/2014. számú PJE határozata 1. pontjának, valamint az EUB 51/17. számú ügyben hozott határozatának ismertetését követően rögzítette: abban kellett döntenie, hogy az alperes eleget tett-e a régi Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében foglalt tájékoztatási kötelezettségének, az árfolyamkockázatról világos és érthető tájékoztatást nyújtott-e a felperes részére. A rendelkezésre álló okirati bizonyítékok értékelése alapján megállapította, hogy az egyedi kölcsönszerződés és az annak részét képező ÁSZF rendelkezései nem adnak a fenti jogszabályokban, PJE határozatokban és EUB ítéletben megkövetelt, a fogyasztó számára elégséges, érthető és világos tájékoztatást az árfolyamkockázat mibenlétéről, annak fennálltáról, következményeiről, a felperesre (helyesen a felperes fizetési kötelezettségeire) gyakorolt hatásáról, a kockázatviselés korlátlanóságáról. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a felperes által a kölcsönszerződéssel azonos napon aláírt hitelkérelemben foglalt záradék, melyben elismerte, hogy az „Általános tájékoztatót” átvette, annak tartalmát megismerte, nem szolgálhat alapul annak kétségmentes megállapítására, hogy a tájékoztató árfolyamkockázati tartalmait a szerződéskötést megelőzően megismerte volna. Ilyen következtetés a hitelkérelem záradékából sem vonható le, hiszen az nem is utal arra, hogy e tájékoztató árfolyamkockázati felhívást, figyelmeztetést is tartalmazna. Rámutatott arra is, hogy a felperes személyes meghallgatása során nem ismerte el a tájékoztatólevél átvételét és megismerését. E körben kihallgatott két ügyleti tanú sem tudott érdemben nyilatkozni, a tájékoztató tartalma „gyakorlatilag” ismeretlen volt számukra. Mellőzte e körben az alperes tanúbizonyítási indítványát, mivel nem az volt kétséges, hogy e tájékoztató dokumentum a szerződéskötés időpontjában milyen tartalommal bírt, hanem az, hogy azt a felperes tudomására hozta-e a szerződéskötést megelőzően. Utalt arra is, hogy a tájékoztatóból nem következik, hogy az a felperes részére került kiállításra, mivel azon a neve nem szerepel. A felperes aláírásának hiányában nem szolgálhat alapul annak igazolására, hogy az alperes a felperessel megismertette annak tartalmát szerződéskötést megelőzően, vagy egyéb módon lehetőséget biztosított a megismerésére.

A fentiek alapján az elsőfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy az árfolyamkockázatot a felperesre telepítő, főszolgáltatást megállapító szerződési feltételnek minősülő szerződéses rendelkezések a régi Ptk. 209. § (1) bekezdése és a 209/A. § (2) bekezdése szerint tisztességtelenek, ami a régi Ptk. 239. § (2) bekezdése alapján a szerződés teljes érvénytelenségét eredményezi. A keresettel egyezően a régi Ptk. 237. §

(2) bekezdése alapján - figyelemmel a 6/2013. számú PJE határozat 4. pontjában foglaltakra is - a szerződést érvényessé nyilvánította. Kifejtette, hogy a szerződés érvényessé nyilvánítása esetén az érvénytelenség okának kiküszöbölésével állítható helyre a szolgáltatás és ellenszolgáltatás egyensúlya, amelynek során a felperes keresetével egyezően a Kúria 2019. június 20-án kelt emlékeztetőjében II. pontjában közölt, a deviza/forint átváltási árfolyamot maximáló elszámolást vette alapul. Az emlékeztető szerint az uniós jogalkotó 20%-os mértékű árfolyamkockázatot tekint olyannak, amelyet a fogyasztó tájékoztatás hiányában is viselni köteles, amely véleményét a Kúria a 2014/17/EU irányelv 23. cikk. (4)-(6) bekezdéseiben foglaltakra alapította. A felperes ezen kúriai álláspontot elfogadva a 15. sorszámú beadványában részletes elszámolást terjesztett elő, amelyben az árfolyamváltozásokat nyomon követve változatlan devizakamat felszámítása mellett levezette az elszámolását akként, hogy az árfolyamnövekedés 20%-át a maga terhére számította fel. Az alperes az elszámolást megismerte, annak tételeit nem vitatta. Az általa indítványozott, a kúriai emlékeztető I. pontja szerint elszámolást az elsőfokú bíróság mellőzte, mivel álláspontja szerint a svájci frankban meghatározott tőkeösszeg forintban történő meghatározása és az arra irányadó referencia-kamat szintjétől való eltéréssel a kamatfelár alkalmazása ugyan az értékegyensúlyt igyekszik helyreállítani, azonban ez a fajta elszámolás - a régi Ptk. 237. § (2) bekezdésében foglalt törvényi céllal szemben - a szerződés módosításával jár. Olyan helyzetet modellez, mintha a felek forintközsön szerződést kötöttek volna, ugyanakkor az nem volt vitás, hogy deviza elszámolású kölcsönszerződés jött létre közöttük. A régi Ptk. 240. §-án alapuló szerződésmódosítás a felek egyező szerződéses akarata hiányában nem volt alkalmazható. Kifejtette azt is az elsőfokú bíróság, hogy a 20%-ban maximált árfolyamkockázat a felperesre kétségtelenül kedvezőbb elszámolást eredményez, azonban az alperes professzionális szerződő félként a jogszabályok maradéktalan betartására köteles, ezen belül a fogyasztói érdekek fokozott védelmére kell, hogy törekedjen. Ha e jogszabályi kötelezettségét olyan súlyosan szegi meg, hogy az a szerződés teljes érvénytelenségéhez vezet, annak következményeit viselni tartozik.

4.

Az ítélet ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, melyben elsődlegesen annak megváltoztatását és a kereset elutasítását, másodlagosan – lényeges eljárási szabálysértésre és a bizonyítási eljárás kiegészítésének szükségességére hivatkozással – a hatályon kívül helyezését és az elsőfokú

bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára történő utasítását, míg harmadlagosan a megváltoztatását és a jogalap tekintetében közbenső ítélet meghozatalát kérte. Fenntartotta az elsőfokú eljárásban is kifejtett érvelését, miszerint a régi Hpt.-ben, a régi Ptk.-ban, az EUB C-51/17. számú ítéletében, valamint a Kúria 2/2014. számú és 6/2013. számú PJE határozatában írtaknak megfelelően világosan és érthetően tájékoztatta a felperest az árfolyamkockázatról.

Rámutatott, hogy az elsőfokú bíróság egyértelműen akként foglalt állást, hogy nem volt kérdéses az, hogy az írásbeli tájékoztató a szerződéskötés időpontjában milyen tartalommal bírt, ezért a felperes ezzel ellentétes okfejtése súlytalan. Hangsúlyozta e körben, hogy kizárólag egyetlen tartalmú, az elsőfokú eljárásban is csatolt „Általános tájékoztatót” használt, így nyilvánvaló, hogy annak átvételét és megismerését ismerte el a felperes a kölcsönigénylésben. Az e körben a felperes által hivatkozott eseti döntések más pénzintézetekkel szembeni perekben, illetőleg eltérő tényállás mellett születtek, ezért nem relevánsak. Okiratellenesnek tartotta ugyanakkor az elsőfokú bíróság azon következtetését, hogy a felperes által aláírt kölcsönigénylésben foglalt záradék nem igazolja kétséget kizáróan, hogy az „Általános tájékoztató” tartalmát a felperes a szerződéskötést megelőzően megismerte. Önmagában abból, hogy a tájékoztatón nem szerepel a felperes neve, illetőleg elnevezése nem utal az árfolyamkockázati tájékoztatásra, még nem következik, hogy a tartalmát a felperes nem ismerte meg. A kihallgatott tanúk pénzügyesként dolgoztak a gépjárműkereskedőnél és egyértelműen előadták, hogy a kölcsönügyletek bonyolításában nem vettek részt, az nem tartozott a munkakörükbe, így nincs jelentősége, hogy számukra a tájékoztató ismeretlen volt. Eseti döntésekre utalással (Szegedi Ítéltábla Pf.III.21.621/2016., Debreceni Ítéltábla Pf.II.20.226/2018/4., Fővárosi Ítéltábla 37.Gf.40.106/2018/34., 19.Gf.40.265/2019/11.) rámutatott, hogy a bírói gyakorlat szerint a kölcsönigénylés fogyasztó általi aláírásával kellően igazolt a tájékoztató fogyasztó általi átvétele és megismerése. Kiemelte azt is, hogy az elsőfokú eljárásban csatolta a felperes által aláírt, 2008. június 3-án kelt kölcsönigénylést is, amely a 2008. június 5-i keltezésű kölcsönigényléssel megegyező záradékot tartalmazott, a felperes tehát már 2 nappal a szerződéskötést megelőzően is átvette a tájékoztatót, a későbbi kölcsönigénylésre azért volt szükség, mert a korábbi okiratban hiányosan szerepeltek a megvásárolni szándékozott gépjármű adatai. Azzal, hogy az elsőfokú bíróság a csatolt bizonyítékok ellenére a felperes bizonyítatlan tényállítását fogadta el az általános tájékoztató átvételével kapcsolatban és figyelmen kívül hagyta a korábbi kölcsönigénylést, megsértette az 1952. évi III. tv. (régi Pp.) 3. § (3) bekezdését, a 163. §-át, a 164. §-át, a 206. §-át és a 221. §-át.

A tájékoztatás megfelelősége kapcsán hangsúlyozta, hogy az „Általános tájékoztatóban” lényegre törően, világosan és érthetően fogalmazott abban a tekintetben, hogy a visszafizetendő forintösszeg és a havi törlesztőrészek összege az árfolyamváltozástól függően változhat, ami a felperes számára fokozott kockázatot jelent. A tájékoztatás kiterjedt az árfolyamváltozás törlesztőrészekre gyakorolt hatására és arra, hogy e kockázat viselése a konstrukció jellegéből adódóan a felperesre hárul. Kifejezetten kiemelte a devizaárfolyam változásának negatív hatását, ami miatt az adós törlesztési kötelezettségei terheesebbé válhatnak. Nyilvánvaló, hogy ha a jelentős kockázat korlátait a nyilatkozat nem tartalmazza, az azt jelenti, hogy a kockázatnak nincs felső határa. Érvelése szerint a kapott tájékoztatás alapján a felperes nem juthatott arra a következtetésre, hogy az árfolyamkockázat nem valós vagy korlátozott mértékű, amelyet alátámasztanak az egyedi szerződés 5. és 12. pontjában foglaltak is.

Kiemelte az ÁSZF 4.4. pontjában írtakat, mely alapján lehetősége volt a felperesnek forintalapú kölcsönre való áttérésre, amely ellensúlyozta a jelentős, akár felső határ nélküli árfolyamkockázatot azzal, hogy azt a forinthitellel együtt járó terhekben maximalizálta.

Kifogásolta, hogy a felperes jogkövetkezmény tekintetében 2019 júliusában pontosított keresetét az elsőfokú bíróság „bírói felhívás” nélkül küldte meg 2019 augusztusában, nem hívta fel az azzal kapcsolatos érdemi – így az összegszerűsége vonatkozó – nyilatkozattételre sem. A kereset összegszerűségével kapcsolatos nyilatkozattételre való felhívás hiányában alappal gondolhatta, hogy az elsőfokú bíróság a jogalap kérdésében kíván először dönteni, azért csupán vitatta a felperes által megjelölt marasztalási összeget. Megítélése szerint az elsőfokú bíróság a fenti eljárásával megsértette a régi Pp. 3. § (3) bekezdését.

5.

A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Állítása szerint az alperes nem bizonyította, hogy a per irataihoz csatolt „Általános tájékoztató a ... Zrt. ügyfelei részére” című tájékoztatóval megegyező tartalmú tájékoztatót adott át részére a szerződéskötést megelőzően, melynek alátámasztására eseti döntésekre is hivatkozott (Fővárosi Ítéltábla 10.Gf.40.191/2019/4-II., 14.Gf.40.218/2019/6-II., 16.Gf.40.652/2018/10. számú ítéletek). Aláírásának hiányában a tájékoztató egyszerű magánokirat, amely egyéb bizonyíték hiányában csupán az alperes nyilatkozatának minősül, melynek körében az ÍH2016.72. számú eseti döntésre

utalt. Minderre figyelemmel kizárólag a szerződés tartalma alapján kell megítélni a kapott tájékoztatás megfelelőségét, így azt is, hogy az tartalmazta-e az EUB C-51/17. számú ítéletében megfogalmazottak szerint, hogy a nemzeti fizetőeszköz súlyosan leértékelődhet, amely jelentős gazdasági következményekkel járhat számára.

Érvelése szerint az ÁSZF 4.4. pontja nem állítja vissza a felek között megbomlott egyensúlyt, mivel az nem helyettesíti a megfelelő tájékoztatást, továbbá amennyiben élt is volna az ott írt lehetőséggel, az nem orvosolta volna a vagyoncsökkenést, mely a konvertálásig bekövetkezett.

6.

Az elsőfokú ítéletnek jogerőre emelkedett rendelkezése nem volt, ezért azt az ítéletábra teljes terjedelmében vizsgálta felül.

7.

A fellebbezés nem alapos.

8.

A fellebbezés hatályon kívül helyezésre is irányult, az ítéletábra elsődlegesen ezt az indítványt vizsgálta, mert annak megalapozottsága az érdemi felülbírálatot kizárná. Eljárási szabálysértésként az alperes túlnyomó részben az elsőfokú bíróságnak a bizonyítási eljárással és a bizonyítékok mérlegelésével kapcsolatos intézkedéseit sérelmezte, erre tekintettel a régi Pp. 3. § (3) bekezdését, a 163. §-t, a 164. §-t, a 206. §-t és a 221. §-t jelölte meg, mint az eljárási szabálysértéssel érintett rendelkezéseket.

A régi Pp. 252. § (2) bekezdése akkor lehet a hatályon kívül helyezés alapja, ha olyan lényeges eljárási szabálysértés valósult meg, amely szükségessé teszi az elsőfokú tárgyalás megismétlését vagy kiegészítését. Ez akkor állapítható meg, ha az adott eljárási szabálysértés a per érdemi eldöntésére kihatott, továbbá orvoslása a másodfokú eljárásban nem lehetséges. A gyakorlatban a hatályon kívül helyezés általában akkor indokolt, ha a másodfokú bíróság a feltárt lényeges eljárási szabálysértéssel és annak kiküszöbölési lehetőségével összefüggő összes körülmény mérlegelésének eredményeként arra a következtetésre jut, hogy az eljárási szabálysértés jellegének és súlyának, valamint az érdemi döntésre gyakorolt hatásának, továbbá a másodfokú eljárásban való orvoslás lehetőségének figyelembevételével elengedhetetlen az elsőfokú eljárás megismétlése (1/2014. PK

vélemény). Az elsőfokú bíróság a később kifejtettek szerint a bizonyítékoknak a régi Pp. 206. § (1) bekezdésében írtaknak nem megfelelő értékelésével jutott arra a következtetésre, hogy az alperes nem bizonyította az „Általános tájékoztatónak” a felperes részére a szerződéskötést megelőzően történt átadását és az abban foglalt árfolyamkockázati tájékoztatás felperessel való megismertetését, ugyanakkor ezen szabálysértés – szintén a később kifejtettek alapján – a per érdemi eldöntésére nem hatott ki, továbbá orvoslása a másodfokú eljárásban lehetséges.

Az alperes a fentiekén túl kifogásolta azt is, hogy azösszecszerűségében pontosított keresetet „bírói felhívás” nélkül kapta meg, amellyel állítása szerint sérült a régi Pp. 3. § (3) bekezdése. A régi Pp. 3. § (3) bekezdése azonban a peranyag szolgáltatás és bizonyítással kapcsolatos tájékoztatási kötelezettség körében tartalmaz szabályokat, így az alperes által hivatkozottakkal nem áll összefüggésben. Másodsorban a rendelkezésre álló iratok szerint a felperes a 2014. évi XXXVIII. törvénynek megfelelő – az alperes marasztalására is irányuló – keresetét már 2016. június 8-án előterjesztette, majd az elsőfokú bíróság a 2016. június 30-án kelt 6.G.40.128/2016/4. számú végzésével felhívta az alperest az azzal kapcsolatos nyilatkozattételre. Ezt a felhívást követte a 6.G.40.128/2016/6. számú végzés, amelyben ismételten felhívta az alperest az esetleges további nyilatkozatai, bizonyítási indítványai előterjesztésére. Az alperes a felhívásokra beadványaiban a kereset jogalapjával kapcsolatos álláspontját hangsúlyozta, míg azösszecszerűség körében érdemi nyilatkozatot nem tett, így nem adta elő, hogy a felperes által előterjesztett elszámolást mennyiben és milyen okból vitatja. Kétségtelen, hogy a felperes a keresetét azösszecszerűség tekintetében a későbbiekben tovább pontosította (leszállította) és a leszállított keresetet tartalmazó beadványt valóban „bírói felhívás” nélkül küldte meg az elsőfokú bíróság az alperesnek, ugyanakkor nincs olyan eljárásjogi kötelezettsége – illet az alperes sem jelölt meg –, hogy a régi Pp. 141. § (2) bekezdésének megfelelő korábbi felhívásokat követően azösszecszerűségre vonatkozóan további nyilatkozattételre hívja fel az alperest. Megjegyzi e körben azt is az ítéletábla, hogy az alperes a fellebbezésében is adós maradt annak megjelölésével, hogy a felperes által előterjesztett elszámolást mennyiben és milyen okból vitatja, mely önmagában súlytalanná teszi a felhívás hiányával kapcsolatos eljárási szabálysértésre való hivatkozást.

Az alperes az ítélet hatályon kívül helyezésére irányuló indítványát a fentiekén túl a bizonyítási eljárás kiegészítésének szükségességével indokolta, ugyanakkor a fellebbezésében nem jelölte meg, hogy az ítélet hatályon kívül helyezése milyen általa indítványozott – és esetlegesen az elsőfokú bíróság által mellőzött – bizonyítás lefolytatás érdekében szükséges. A jelen ügyben a bíróság a Pp.

164. § (2) bekezdése szerint hivatalból nem rendelhet el bizonyítást, ezért indítvány hiányában a hatályon kívül helyezés további bizonyítás végett fogalmilag kizárt.

A fent kifejtettek alapján hatályon kívül helyezésnek sem a régi Pp. 252. § (2) bekezdése, sem a régi Pp. 252. § (3) bekezdése alapján nem volt helye, ezért az elsőfokú ítéletet érdemben vizsgálható volt.

9.

Az ítélet tábla az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást a rendelkezésre álló okiratok alapján kiegészíti a következőkkel.

A felperes és az autókereskedő által aláírt, 2009. június 3-án kelt kölcsönigénylés záradéka szerint a felperes az aláírásával kifejezetten elismerő nyilatkozatot tett azzal a tartalommal, hogy a „kölcsönigénylés elválaszthatatlan mellékletét képező – „Általános tájékoztató a ... Zrt. ügyfelei részére – című tájékoztatólevelet átvettem, annak tartalmát megismertem, továbbá nyilatkozom, hogy az abban foglalt hozzájáruló nyilatkozatot megadottnak tekintem.”

Az ÁSZF 4.4. pontja egyebek mellett tartalmazza, hogy az alperes „az ügyfél írásbeli kérelmére a futamidő során egy alkalommal a Hirdetményben meghatározott díj ellenében átváltoztatja a kölcsönt forintalapú törlesztésre. Az ügyfél kérelmére történő átváltoztatás esetén a ... Zrt. megállapítja a módosítást követően érvényes kamatlábat. Abban az esetben, ha az Adós az így megállapított kamatlábat nem fogadja el, jogosult a módosítási kérelemtől elállni, illetve jogosult egy összegben kifizetni a teljes fennálló tartozást.”

10.

Az elsőfokú bíróság a fentieket meghaladóan a jogvita eldöntése szempontjából releváns tényeket megállapította, érdemi döntésével az ítélet tábla egyetért, a fellebbezésben foglaltakra is tekintettel az alábbiakra mutat rá.

Az elsőfokú bíróság az irányadó jogszabályok felhívásával helytállóan állapította meg, hogy a felek között devizaalapú kölcsönszerződés jött létre, az ítélet tábla az elsőfokú ítélet e körben kifejtett indokolását maradéktalanul osztja, azt megismételni nem kívánja. A rendelkezésre álló bizonyítékok, okiratok, valamint a felperes személyes nyilatkozatának okszerűtlen mérlegelésével, a

bizonyítékoknak a régi Pp. 206. § (1) bekezdésében írtaknak nem megfelelő értékelésével jutott ugyanakkor arra a következtetésre, hogy az alperes nem bizonyította, hogy az „Általános tájékoztatót” a szerződéskötést megelőzően a felperes részére átadta. Az iratok közt fellelhető a felperes és az autókereskedő által aláírt, 2008. június 3-án és 2008. június 5-én kelt, a Pp. 196. § (1) bekezdés d) pontja szerinti teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt kölcsönigénylés egyértelműen és félreérthetetlenül tartalmazza azt a felperesi nyilatkozatot, hogy az „Általános tájékoztató a ... Zrt. ügyfelei részére” című tájékoztatót átvette, annak tartalmát megismerte. A felperes által aláírt okirat bizonyító erejét nem dönti meg önmagában a felperes tagadása és az sem, hogy a kölcsönszerződés ügyleti tanúi az okiratról érdemben nem tudtak nyilatkozni. A felperes eltérő tartalmú tájékoztatóval kapcsolatos érvelését az elsőfokú bíróság nem fogadta el, melyből következően a fellebbezésre tett észrevételében – saját maga által benyújtott fellebbezés hiányában – nyilvánvalóan alaptalanul hivatkozott továbbra is az eltérő tartalomra. Minderre tekintettel a felperes részére nyújtott tájékoztatás megfelelosége kapcsán abból kellett kiindulni, hogy a felperes a szerződéskötést megelőzően átvette az „Általános tájékoztatót” és megismerte annak tartalmát.

Az EUB C-186/16. számú ítélete rendelkező részének 2.) pontja szerint a szerződési feltétel világos és érthető megfogalmazásának követelménye azt jelenti, hogy a hitelszerződések esetén a pénzügyi intézményeknek elegendő tájékoztatást kell nyújtaniuk a kölcsönfelvevők számára ahhoz, hogy ez utóbbiak tájékozott és megalapozott döntéseket hozhassanak. E tekintetben ez a követelmény magában foglalja, hogy annak a feltételnek, amely szerint a kölcsönt ugyanabban a külföldi pénznemben kell visszafizetni, mint amelyben folyósították, nemcsak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára, abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó ne csupán azt legyen képes felismerni, hogy annak a devizának az árfolyama, amelyben a kölcsönszerződést megkötötték emelkedhet vagy csökkenhet, hanem értékelni kell tudnia egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is.

Az EUB C-51/17. számú ítélete 73. pontjában rögzíti, hogy az a követelmény, amely szerint a szerződési feltételeket világosan és érthetően kell megfogalmazni, nem korlátozható azok kizárólag alaki és nyelvtani szempontból való érthetőségére. A 74-75. pontok szerint a pénzügyi intézményeknek elegendő tájékoztatást kell nyújtaniuk a kölcsönfelvevők számára ahhoz, hogy ez utóbbiak tájékozott és megalapozott döntéseket hozhassanak, és e tájékoztatásnak ki kell terjednie

legalább a kölcsönfelvevő lakóhelye szerinti tagállam fizetőeszköze súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztőrészletekre gyakorolt hatására. Közelebbről, a kölcsönfelvevőnek egyrészt világos tájékoztatást kell kapnia arról, hogy a devizaalapú kölcsönszerződés aláírásával bizonyos mértékű árfolyamkockázatot vállal, amely gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat, amennyiben az a pénznem, amelyben jövedelmét kapja leértékelődik azon devizához képest, amelyben a kölcsönt nyújtották. Másrészt az eladónak vagy szolgáltatónak, a jelen esetben a banknak fel kell hívnia a figyelmet az átváltási árfolyam lehetséges változásaira és a devizában felvett kölcsönrel összefüggő kockázatokra.

A tájékoztatás tartalmát illetően szintén irányadó C-227/18. számú ítélet 1.) pontja szerint a világos és érthető megfogalmazás követelményének megfelel az a devizaalapú kölcsönszerződés, ami olyan feltételt tartalmaz, amely úgy terheli a fogyasztóra az árfolyamkockázatot, hogy nem figyelmezteti kifejezetten arra, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa, amennyiben a fogyasztót nem csupán arról a lehetőségről tájékoztatták, hogy annak a devizának az árfolyama, amelyben a kölcsönszerződést megkötötték emelkedhet vagy csökkenhet, hanem értékelni tudja az árfolyamkockázatnak a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is.

A 2/2014. Polgári jogegységi határozat 1. pontja értelmében, ha a pénzügyi intézménytől kapott nem megfelelő tájékoztatás vagy a tájékoztatás elmaradása folytán a fogyasztó alappal gondolhatta úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli, a szerződésnek az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése tisztességtelen, aminek következtében a szerződés részlegesen, vagy teljesen érvénytelen.

A szintén irányadó 6/2013. Polgári jogegységi határozat indokolásának III/3. pontjában írtak szerint az ügyfél által aláírt kockázatteltérő nyilatkozatnak tartalmaznia kell az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak hatását a törlesztőrészletre. A tájékoztatásnak tehát ki kell terjednie az árfolyam változásának lehetőségére, és arra, hogy annak milyen hatása van a törlesztőrészletekre. A tájékoztatási kötelezettség nem terjedhet ki az árfolyamváltozás várható irányára, előre nem látható mértékére, a kockázat reális voltára, valószínűségére.

Az ítéltábla maradéktalanul egyetért az elsőfokú bíróság azon következtetésével, hogy az egyedi kölcsönszerződés fentiek szerint figyelembe vehető 5. és 12. pontjában megfogalmazott kikötés,

valamint az ÁSZF elsőfokú ítéletben citált IV.4.1. pontjában írt szerződési feltétel a fenti követelményeknek nem tesz eleget. A szerződés 12. pontja tartalmazza, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázat teljes egészében a felperest terheli és az is itt szerepel – melyet az 5. pont is tartalmaz –, hogy a törlesztőrészlet árfolyam-periódusonként az aktuális forint/deviza árfolyam alapján lesz meghatározva. Az ÁSZF IV.4.1. pontja arról rendelkezik, hogy miként kerül kiszámításra a folyósított kölcsönösszeg devizában meghatározott összege, továbbá rögzíti azt is, hogy az esedékes törlesztőrészletek, az előtörlesztés, illetve az előteljesítés összegét az alperes a Hirdetményben meghatározott banknak a kalkulációt megelőző 2. munkanapon jegyzett deviza eladási árfolyama figyelembevételével számítja ki forintban. Ezen rendelkezések az árfolyamváltozás mibenlétére, a törlesztésre gyakorolt hatásaira, gazdasági következményeire és a törlesztés elnehezülése mértékének korlátlanságára nézve nem adnak tájékoztatást. Azokból nem tűnik ki, hogy a forintnak a CHF devizához képest súlyos leértékelődése és a külföldi kamatlábak emelkedése a törlesztőrészletekre milyen hatást gyakorol, mint ahogy az sem, hogy az árfolyamváltozás nem elhanyagolható kockázatot jelent, illetve nem csak elhanyagolható mértékben növelheti a törlesztőrészleteket. A rendelkezések mindösszesen annyi tájékoztatást nyújtanak, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázat a szerződő felek között nem oszlik meg, hanem azt teljes egészében a felperes viseli.

Az alperes által nyújtott tájékoztatás a 2006. február 1-jén kelt „Általános tájékoztató” tartalmának figyelembevételével sem minősül megfelelőnek. A tájékoztató azt tartalmazza, hogy a havi törlesztőrészletek nagysága a deviza kamatlábak és az árfolyamváltozások miatt változhat, illetőleg rögzíti, hogy a gazdasági környezet változásaira tekintettel valószínűsíthető, hogy a havi törlesztőrészlet, illetve a hátralévő tartozás emelkedni fog, ezért csak abban az esetben válassza az ügyfél a devizaalapú hitelkonstrukciót, amennyiben jövedelme vélelmezhetően lépést fog tartani a várható árfolyamváltozásokkal tekintettel arra, hogy az árfolyamváltozásból eredő minden kockázatot az adós visel. A tájékoztató ugyanakkor nem fejti ki az árfolyamváltozás mibenlétét és azt sem, hogy mit ért a gazdasági környezet változásai alatt. Ennek következtében nem tartalmazza egyértelműen és világosan, hogy a forint – esetlegesen súlyos – leértékelődése és a külföldi kamatlábak emelkedése a fogyasztó pénzügyi kötelezettségeire milyen hatással lehet, ahhoz képest milyen arányban változhat a fizetési kötelezettség mértéke, így azt sem, hogy az árfolyamváltozásból eredően a törlesztőrészlet akár jelentősen is megemelkedhet. Minderre tekintettel az „Általános tájékoztató” figyelembevétele esetén sem tartalmaz az alperes által nyújtott tájékoztatás a 6/2013. és a 2/2014. számú Polgári jogegységi határozatokban, illetőleg a C-51/17. számú EUB ítéletben

meghatározott követelményeket kielégítő, világos és érthető felvilágosítást az árfolyamkockázat valós tartalmáról.

Az ítéletábra megítélése szerint az árfolyamváltozás kockázatának korlátlan fogyasztóra telepítése – megfelelő tájékoztatás hiányában – a felek közötti szerződéses egyensúlyt az alperes javára, a fogyasztó hátrányára indokolatlanul, a jóhiszeműség és a tisztesség követelményét is sértő módon megbontja. A szerződéses egyensúly helyreállítására nem alkalmas az ÁSZF alperes által hivatkozott 4.4. pontja, mivel megfelelő tájékoztatás hiányában a fogyasztó – a korábban kifejtettek szerint – nem képes felismerni az árfolyamváltozás fizetési kötelezettségeire gyakorolt hatását, melyből következően azt sem képes felismerni, illetőleg értékelni, hogy a forintalapú törlesztésre történő átváltoztatás esetleg kiküszöbölheti az árfolyamváltozás korlátlan telepítéséből adódó egyensúlytalanságot. Mindezen túl az ÁSZF 4.4. pontjában írt rendelkezés nem garantálja, hogy a forintalapú törlesztésre történő átváltoztatás esetén az alperes által újonnan megállapított kamatláb megegyezik a forintkölsönökre alkalmazott kamatlábbal. A kikötés értelmében az alperes az egyébként általa a forintkölsönökre alkalmazott kamatlábnál jelentősen magasabb mértékű kamatlábat is megállapíthat, mely szintén azt támasztja alá, hogy a hivatkozott kikötés a megbomlott szerződéses egyensúly helyreállítására nem alkalmas.

A kifejtettkre figyelemmel a kölcsönszerződésnek az árfolyamkockázatot teljes mértékben a felperesre telepítő rendelkezése a régi Ptk. 209. § (1) bekezdése alapján tisztességtelen és mint ilyen a Ptk. 209/A. § (2) alapján semmis szerződéses kikötés. A régi Ptk. 239. § (2) bekezdése akként rendelkezik, hogy a fogyasztói szerződés részbeni érvénytelenség esetén csak akkor dől meg, ha a szerződés az érvénytelen rész nélkül nem teljesíthető. Mivel az alperes a szerződéskötést megelőzően nem tett eleget az árfolyamkockázatra vonatkozó megfelelő tájékoztatás megadására vonatkozó kötelezettségének, ezért a főszolgáltatást megállapító szerződési feltételnek minősülő szerződéses rendelkezés semmissége a régi Ptk. 239. § (2) bekezdése alapján a szerződés egészének érvénytelenségét vonja maga után.

Az érvénytelenség jogkövetkezményének levonása során a bíróságnak – a 6/2013. PJE határozat 4. pontjára is tekintettel – ha az érvénytelenség oka kiküszöbölhető, vagy utóbb megszűnt, elsősorban a szerződés érvényessé nyilvánítására kell törekednie. A felperes az elszámolását a Konzultációs testület 2019. június 19-i üléséről készített emlékeztetőre utalással munkálta ki, és a 2014/17/EU irányelv 23. cikkének 4. és 6. bekezdésében meghatározott 20 %-os mértékű árfolyamkockázat

viselését vállalta. Az így kimutatott 1.714.618 forint összegű követelést az alperes – a 8. pontban kifejtettek szerint – érdemben nem vitatta, a kimunkált elszámolásra érdemi észrevételt sem az elsőfokú eljárásban, sem a fellebbezésében nem tett, amit az ítéletábra úgy értelmezett, hogy az elszámolást a régi Pp. 163. § (2) bekezdését is figyelembe véve nem vitatta. Mindezekre tekintettel az összecszerűség kérdésében további bizonyítás szükségessége és lehetősége nem merült fel, ezért a régi Pp. 213. § (3) bekezdése szerinti közbenső ítélet meghozatalának sem volt helye.

10.

A kifejtettekre tekintettel a Fővárosi Ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) alapján helybenhagyta.

11.

Az eredménytelenül fellebbező alperes a régi Pp. 239. §-a szerint alkalmazandó 78. § (1) bekezdése alapján köteles megfizetni a felperesnek a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése szerint megállapított ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget.

Budapest, 2020. április 28.

dr. Sándor Ottó s. k.

a tanács elnöke

dr. Balsai Csaba Zoltán s. k.

előadó bíró

dr. Vasady Loránt Zsolt s. k.

bíró